

**TRƯỜNG ĐẠI HỌC KHOA HỌC TỰ NHIÊN
KHOA CÔNG NGHỆ THÔNG TIN
BỘ MÔN CÔNG NGHỆ TRI THỨC**

BÙI TRUNG HẢI – PHẠM NGỌC TUẤN

**XÂY DỰNG ỨNG DỤNG TRỢ LÝ ẢO CHO MÁY
TÍNH SỬ DỤNG GOOGLE SPEECH API**

KHÓA LUẬN TỐT NGHIỆP CỬ NHÂN CNTT

TP. HCM, 2017

**TRƯỜNG ĐẠI HỌC KHOA HỌC TỰ NHIÊN
KHOA CÔNG NGHỆ THÔNG TIN
BỘ MÔN CÔNG NGHỆ TRI THỨC**

**BÙI TRUNG HẢI – 1312165
PHẠM NGỌC TUẤN – 1312669**

**XÂY DỰNG ỨNG DỤNG TRỢ LÝ ẢO CHO MÁY
TÍNH SỬ DỤNG GOOGLE SPEECH API**

KHÓA LUẬN TỐT NGHIỆP CỬ NHÂN CNTT

**GIÁO VIÊN HƯỚNG DẪN
TS. NGÔ MINH NHỰT**

KHÓA 2013 - 2017

This image shows a full page of white paper designed for handwriting practice. It features approximately 20 horizontal rows, each consisting of two closely spaced dotted lines. These rows are evenly spaced across the entire page, providing a guide for letter height and placement. There are no margins, text, or other markings on the paper.

TpHCM, ngày tháng năm
Giáo viên hướng dẫn
[Ký tên và ghi rõ họ tên]

This image shows a full page of white paper with horizontal dotted lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page, providing a guide for handwriting practice. There are no margins, text, or other markings on the page.

TpHCM, ngày tháng năm

[Ký tên và ghi rõ họ tên]

LỜI CẢM ƠN

Với lòng biết ơn sâu sắc, trước hết chúng em xin chân thành cảm ơn quý Thầy Cô khoa Công Nghệ Thông Tin - trường đại học Khoa Học Tự Nhiên, những người đã ân cần giảng dạy, xây dựng cho em một nền tảng kiến thức vững chắc để chúng em có thể thực hiện khóa luận này.

Đặc biệt, chúng em xin gửi lời tri ân sâu sắc đến Thầy Ngô Minh Nhựt. Thầy đã rất tận tâm, nhiệt tình hướng dẫn và chỉ bảo chúng em trong suốt quá trình thực hiện luận văn. Nếu không có sự giúp đỡ tận tình của thầy, chúng em chắc chắn không thể hoàn thành luận văn.

Cuối cùng, chúng con xin cảm ơn ba mẹ đã sinh thành, nuôi dưỡng, và dạy dỗ để chúng con có được thành quả như ngày hôm nay. Ba mẹ luôn là nguồn động viên, nguồn sức mạnh hết sức lớn lao mỗi khi chúng con gặp khó khăn trong cuộc sống.

Để hoàn thành luận văn này là tất cả những cố gắng, nỗ lực của chúng em. Tuy nhiên, sẽ không thể tránh khỏi những thiếu sót, kính mong nhận được sự cảm thông và giúp đỡ của quý Thầy Cô và các bạn.

TP. Hồ Chí Minh, 7/2017

Bùi Trung Hải

Phạm Ngọc Tuấn

ĐỀ CƯƠNG CHI TIẾT

Tên Đề Tài: Xây dựng ứng dụng trợ lý ảo cho máy tính sử dụng Google Speech API
Giáo viên hướng dẫn: ThS. Ngô Minh Nhựt
Thời gian thực hiện: từ ngày 15/12/2016 đến ngày 15/07/2017
Sinh viên thực hiện: Bùi Trung Hải – 1312165, Phạm Ngọc Tuấn - 1312669
Loại đề tài: Phát triển hệ thống, nghiên cứu thuật toán

Nội Dung Đề Tài: Tìm hiểu các phương pháp xử lý và tương tác với tín hiệu âm thanh, tiếng nói. Nghiên cứu hệ thống Natural Language Understanding đơn giản. Ứng dụng vào xây dựng ứng dụng trợ lý ảo cho máy tính.

Nội dung chi tiết của đề tài bao gồm:

- Xây dựng ứng dụng trợ lý ảo tương tác bằng giọng nói tiếng Anh cho máy tính
- Các vấn đề quan tâm:
 - Xử lý tín hiệu số (âm thanh, tiếng nói), hệ thống chuyển đổi tiếng nói thành văn bản.
 - Tương tác audio I/O, hệ thống chuyển đổi văn bản thành tiếng nói.
 - Giao thức truyền nhận dữ liệu REST API,...
 - Hệ thống Natural Language Understanding hiệu quả để xác định ý muốn của người dùng
 - Hệ thống chạy đa nhiệm
 - Tối ưu hóa hệ thống

- Các thành phần cơ bản của hệ thống:
 - Module thu âm từ microphone
 - Module nhận dạng từ khóa wake up
 - Module chuyển đổi tiếng nói thành văn bản
 - Module chuyển đổi văn bản thành hành động.
 - Module chuyển đổi văn bản thành tiếng nói
- Ứng dụng thử nghiệm sẽ hỗ trợ các tính năng:
 - Thông báo giờ hiện tại
 - Dự báo thời tiết trong ngày
 - Phát nhạc
 - Trả lời các câu hỏi Wh-question
 - Trả lời các thông tin cơ bản của ứng dụng: tên, tuổi,...

Kế Hoạch Thực Hiện:

- 15/12/2016 – 14/01/2017: Khảo sát, tìm hiểu về các thư viện python phục vụ cho việc tương tác và xử lý tín hiệu âm thanh.
- 15/01/2017 – 14/02/2017: Thiết kế các thành phần của hệ thống.
- 15/02/2017 – 14/03/2017: Cài đặt và thử nghiệm các thành phần: thu âm, nhận dạng từ khóa wake up, chuyển giọng nói thành văn bản, chuyển văn bản thành giọng nói.
- 15/03/2017 – 14/04/2017: Tìm hiểu và xây dựng hệ thống Natural Language Understanding.
- 15/04/2017 – 14/05/2017: Cài đặt các chức năng mà ứng dụng hỗ trợ.
- 15/05/2017 – 31/05/2017: Ráp nối tất cả các thành phần, tiến hành thử nghiệm và hoàn thiện hệ thống.
- 01/06/2017 – 28/06/2017: Viết và hoàn thiện luận văn.

Xác nhận của GVHD**Ngày 08 tháng 07 năm 2013****SV Thực hiện**

MỤC LỤC

LỜI CẢM ƠN	i
ĐỀ CƯƠNG CHI TIẾT	ii
MỤC LỤC	v
DANH MỤC HÌNH ẢNH	ix
DANH MỤC BẢNG	x
TÓM TẮT KHÓA LUẬN	xi
Chương 1 Mở đầu	1
1.1 Tổng quan về đề tài	1
1.1.1 Giới thiệu về trợ lý ảo	1
1.1.2 Khảo sát thị trường trợ lý ảo	2
1.2 Mục tiêu của khóa luận	5
1.3 Nội dung luận văn	5
Chương 2 Tín hiệu âm thanh, tiếng nói. Thư viện PyAudio	7
2.1 Tổng quan	7
2.1.1 Tổng quan về âm thanh	7
2.1.2 Tổng quan về tiếng nói	9
2.2 Lưu trữ âm thanh trong máy tính	10
2.2.1 Lưu trữ không nén (uncompressed)	12
2.2.2 Lưu trữ nén	12

2.3	Ứng dụng	14
2.4	Thư viện PyAudio	14
2.4.1	Tổng quan	14
2.4.2	Chức năng	14
2.4.3	Cài đặt	14
2.4.4	Cách sử dụng	15
2.4.5	Các ưu, khuyết điểm	17
2.4.6	Ứng dụng	17
Chương 3	Speech to text	18
3.1	Tổng quan	18
3.2	Mô hình hoạt động	18
3.3	Ứng dụng	18
3.4	Các vấn đề cần giải quyết	18
3.4.1	Dò tìm keyword	19
3.4.2	Chuyển đổi lệnh người dùng thành văn bản	20
3.5	Thư viện pocketsphinx	21
3.5.1	Tổng quan	21
3.5.2	Cách cài đặt	21
3.5.3	Cách sử dụng	21
3.5.4	Ưu, nhược điểm	21
3.5.5	Ứng dụng	22
3.6	Thư viện Google Speech To Text	22
3.6.1	Tổng quan	22
3.6.2	Chức năng	22
3.6.3	Cách cài đặt	22
3.6.4	Cách sử dụng	22
3.6.5	Ưu, nhược điểm	22
3.6.6	Ứng dụng	22
Chương 4	Text To Speech	23
4.1	Tổng quan	24
4.2	Mô hình hoạt động	24

4.3	Ứng dụng	24
4.4	googleTTS	24
4.4.1	Tổng quan	24
4.4.2	Chức năng	24
4.4.3	Cách cài đặt	24
4.4.4	Cách sử dụng	24
4.4.5	Ưu, nhược điểm	24
4.4.6	Ứng dụng	24
4.5	iSpeech	24
4.5.1	Tổng quan	24
4.5.2	Chức năng	24
4.5.3	Cách cài đặt	24
4.5.4	Cách sử dụng	24
4.5.5	Ưu, nhược điểm	24
4.5.6	Ứng dụng	24
Chương 5	Intent Classification	25
5.1	Tổng quan	25
5.2	Mô hình hoạt động	25
5.3	Ứng dụng	25
5.4	Thư viện Rasa NLU	25
5.4.1	Tổng quan	25
5.4.2	Chức năng	25
5.4.3	Mô hình hoạt động	25
5.4.4	Cách cài đặt	25
5.4.5	Cách sử dụng	25
5.4.6	Chuẩn bị dữ liệu	25
5.4.7	Đánh giá model	25
5.4.8	Ứng dụng	25
Chương 6	Ứng dụng Alexa	26
6.1	Tổng quan	26
6.2	Mô hình hoạt động	26

6.2.1	Các module chính	26
6.2.2	Luồng hoạt động giữa các module	27
6.3	Các chức năng chính	27
Chương 7	Kết Luận và Hướng Phát Triển	28
7.1	Kết quả đạt được	28
7.1.1	Về mặt lý thuyết	28
7.1.2	Về mặt thực nghiệm	28
7.2	Hướng phát triển	28
Phụ Lục:	Các Công Trình Đã Công Bố	29

DANH MỤC HÌNH ẢNH

1.1	Tần suất người dùng smartphone ở Mỹ sử dụng trợ lý ảo[?]	3
1.2	Những chức năng được người dùng smartphone ở Mỹ sử dụng nhiều nhất trên trợ lý ảo[?]	4
2.1	Sóng sin có biên độ 60 dB, tần số 100 Hz	8
2.2	Minh họa độ cao (Pitch) của âm	8
2.3	Minh họa âm sắc (Timbre) của âm	9
2.4	Hình minh họa tín hiệu analog được lấy mẫu theo nhiều tần số khác nhau	11
2.5	Hình minh họa quá trình lượng tử hóa	11
2.6	Sơ đồ khối mô phỏng phương pháp PCM	12

DANH MỤC BẢNG

TÓM TẮT KHÓA LUẬN

Trong xu hướng công nghệ hiện nay, vai trò của các trợ lý ảo ngày càng trở nên quan trọng. Các hãng công nghệ lớn thay nhau tung ra những trợ lý ảo của riêng mình tích hợp trên các thiết bị di động: Siri của Apple, Cortana của Microsoft, Google Assistant của Google, Alexa của Amazon,... Chức năng của các trợ lý ảo này ngày càng được mở rộng, từ những chức năng đơn giản như tra cứu, hỏi đáp, đến những chức năng cao hơn như quản lý lịch, gọi điện thoại, dẫn đường, điều khiển các thiết bị khác,... Khóa luận này có mục đích tạo ra một trợ lý ảo có khả năng chạy được trên nhiều nền tảng hệ điều hành khác nhau trên máy tính cá nhân.

Nhận diện giọng nói là một trong những thành phần quan trọng nhất của một trợ lý ảo. Nhiều công ty và nhóm nghiên cứu lớn nhỏ đã nghiên cứu và đưa ra các bộ toolkit cũng như API cho việc nhận diện giọng nói, trong đó một trong những API có chất lượng được đánh giá tốt nhất là Google Speech API của gã khổng lồ công nghệ Google. Do đó, chúng tôi muốn tận dụng chất lượng của Google Speech API để tạo nên một trợ lý ảo có độ chính xác cao về nhận diện giọng nói.

Kết quả sơ bộ mà khóa luận đạt được là tạo ra một trợ lý ảo có thể chạy trên các hệ điều hành phổ biến trên máy tính cá nhân như Windows, Linux, Mac. Trợ lý ảo có những chức năng cơ bản của một trợ lý ảo như hỏi đáp, tra cứu thông tin, trả lời các câu hỏi về thời gian, thời tiết, ngoài ra còn có thể phát nhạc theo yêu cầu và chào hỏi ở mức độ đơn giản.

Chương 1

Mở đầu

Nội dung của chương 1 giới thiệu tổng quan về đề tài, nêu ra mục tiêu của khóa luận, và cấu trúc nội dung của luận văn.

1.1 Tổng quan về đề tài

1.1.1 Giới thiệu về trợ lý ảo

Trợ lý ảo là một phần mềm trên máy tính hoặc thiết bị di động có khả năng hỗ trợ người dùng thực hiện nhiều loại công việc, nhận lệnh từ người dùng dưới dạng ngôn ngữ tự nhiên, thường là giọng nói. Nhờ khả năng nhận lệnh và phản hồi qua giọng nói, người dùng có thể ra lệnh cho trợ lý ảo mà không cần phải thao tác bằng tay trên thiết bị. Điều đó sẽ giúp tăng tính hiệu quả và tạo ra sự tự nhiên trong giao tiếp giữa người và máy, tạo ra những kênh tương tác mới khác với truyền thống, mang đến cho người dùng những trải nghiệm mới mẻ và thú vị hơn khi sử dụng những thiết bị công nghệ.

Chức năng của các trợ lý ảo rất phong phú và đa dạng, từ những chức năng bình thường như hỏi đáp, tra cứu thông tin, bật nhạc, tìm kiếm trong danh bạ, quản lý lịch, đặt báo thức,... cho đến những chức năng đặc biệt như chơi game, trò chuyện, điều khiển các thiết bị trong gia đình, thậm chí là mua sắm, đặt chỗ nhà hàng, đặt vé máy bay,...

1.1.2 Khảo sát thị trường trợ lý ảo

Tính đến hiện tại, gần như tất cả các hãng công nghệ lớn đều đã tung ra trợ lý ảo của riêng mình:

- Apple với Siri, hoạt động trên các thiết bị của Apple như iPhone, iPad, iPod Touch, Mac và Apple TV.
- Microsoft với Cortana, hoạt động trên các phiên bản mới của Windows như Windows 10, Windows 10 Mobile, Windows Phone 8.1, và các thiết bị khác như Microsoft Band, Xbox One.
- Amazon với Alexa, hoạt động trên loa thông minh Amazon Echo.
- Google với Google Assistant, hoạt động trên các thiết bị Android, loa thông minh Google Home và ứng dụng nhắn tin Allo.
- Gần đây, Samsung đã ra mắt trợ lý ảo của mình mang tên Bixby, chạy trên các dòng điện thoại Samsung Galaxy.
- Facebook cũng đã công bố trợ lý ảo của mình mang tên M, sẽ ra mắt trong năm 2017 trên các ứng dụng Facebook và Facebook Messenger.

Trong xu hướng đó, số lượng người dùng và tần suất sử dụng của các trợ lý ảo đang ngày càng gia tăng. Theo một khảo sát thực hiện vào tháng 01/2017 trên các người dùng smartphone tại Mỹ[?], có gần 27% người được hỏi nói rằng họ dùng trợ lý ảo ít nhất một lần mỗi tuần, và khoảng 22% người dùng sử dụng trợ lý ảo hàng ngày. Trong khi đó, có 28.7% số người được hỏi chưa bao giờ sử dụng trợ lý ảo.

Khi được hỏi về lý do sử dụng trợ lý ảo, 1/3 số người được hỏi nói rằng tìm kiếm bằng trợ lý ảo dễ hơn tìm kiếm bằng tay. Khoảng 1/4 số người được khảo sát nói rằng họ không thể gõ chữ trên smartphone, hoặc không thể nhìn rõ trên smartphone, hoặc vì tìm kiếm bằng trợ lý ảo nhanh hơn tìm kiếm bằng tay. Tuy nhiên, lý do lớn nhất mà nhiều người dùng sử dụng trợ lý ảo là lái xe. Có đến hơn một nửa số người được hỏi cho biết họ sử dụng trợ lý ảo trong khi lái xe.

Nhìn vào hình 1.2 có thể thấy phần đông người dùng sử dụng trợ lý ảo với mục đích bật nhạc, quản lý báo thức, hỏi thông tin dự báo thời tiết. Ngoài ra, họ còn dùng

**Frequency with Which US Smartphone Users Use
Smartphone Virtual Assistants for Search, Jan 2017**
% of respondents

Note: ages 18+

Source: HigherVisibility survey as cited in company blog, Feb 7, 2017

223269

www.eMarketer.com

Hình 1.1: Tần suất người dùng smartphone ở Mỹ sử dụng trợ lý ảo[?]

trợ lý ảo để tìm kiếm số điện thoại trong danh bạ, hỏi câu hỏi vui, bật các tin nhắn thoại hoặc xem tin tức.

Như vậy có thể nói các trợ lý ảo đang ngày càng góp một phần quan trọng trong cuộc sống của những người dùng công nghệ. Không chỉ tạo ra một trải nghiệm mới, các trợ lý ảo còn giúp tiết kiệm thời gian và công sức. Ngoài ra, các trợ lý ảo còn có thể giúp được những người khuyết tật hoặc người cao tuổi có thể tiếp cận với các thiết bị công nghệ một cách dễ dàng hơn.

Top 10 Smartphone Virtual Assistant Search Queries/Requests According to US Smartphone Users, Jan 2017

% of respondents

Note: ages 18+; among respondents who use smartphone virtual assistants at least once a day

Source: HigherVisibility survey as cited in company blog, Feb 7, 2017

223271

www.eMarketer.com

Hình 1.2: Những chức năng được người dùng smartphone ở Mỹ sử dụng nhiều nhất trên trợ lý ảo[?]

1.2 Mục tiêu của khóa luận

Nhận thấy các trợ lý ảo nêu trong phần trước đa phần chỉ hoạt động trên một số nền tảng nhất định của hãng làm ra chúng, và chủ yếu dành cho các thiết bị di động, chúng tôi thực hiện khóa luận này với mục đích chính là tạo ra một ứng dụng trợ lý ảo có khả năng chạy trên các nền tảng hệ điều hành phổ biến trên máy tính cá nhân như Windows, Linux, Mac, với các chứng năng cơ bản:

- Hỏi đáp, tra cứu thông tin
- Hỏi giờ, thời tiết
- Phát nhạc
- Trò chuyện đơn giản

Ứng dụng phải có khả năng tự kích hoạt khi người dùng gọi tên, nhận biết chính xác các câu nói của người dùng, phản hồi một cách chính xác bằng giọng nói.

Các mục tiêu nhỏ:

- Ứng dụng có khả năng tự kích hoạt khi người dùng gọi tên
- Nhận biết chính xác câu nói của người dùng
- Phản hồi một cách chính xác và tự nhiên
- Thời gian xử lý ngắn (tính từ lúc người dùng hoàn thành câu nói đến lúc ứng dụng bắt đầu phản hồi).

1.3 Nội dung luận văn

Nội dung của luận văn sẽ gồm những phần sau:

- Chương 1: *Mở đầu*: Giới thiệu tổng quan về đề tài, mục tiêu của khóa luận và cấu trúc nội dung của luận văn.

- Chương 2: *Tổng quan về tín hiệu âm thanh, tiếng nói. Thư viện PyAudio*: Giới thiệu tổng quan về tín hiệu âm thanh, tiếng nói, các thành phần của âm thanh, cách lưu trữ âm thanh trong máy tính, các thông số của file âm thanh; giới thiệu về thư viện PyAudio: chức năng, cách cài đặt, cách sử dụng.
- Chương 3: *Speech to Text*: Giới thiệu về bài toán Speech to Text, các ứng dụng, các vấn đề cần giải quyết trong Speech to Text; giới thiệu về các thư viện pocketsphinx và Google Speech to Text: chức năng, cách cài đặt, cách sử dụng, ưu và nhược điểm, vai trò của các thư viện đó trong hệ thống.
- Chương 4: *Text to Speech*: Giới thiệu về bài toán Text to Speech, các ứng dụng; giới thiệu về Google Text to Speech và iSpeech: chức năng, cách sử dụng, ưu và nhược điểm, vai trò trong hệ thống.
- Chương 5: *Intent Classification*: Giới thiệu về bài toán Intent Classification, các thuật toán để giải quyết bài toán này, các ứng dụng; giới thiệu về thư viện Rasa NLU: chức năng, cách cài đặt, cách sử dụng, vai trò trong hệ thống.
- Chương 6: *Ứng dụng Alexa*: Giới thiệu tổng quan về ứng dụng Alexa, các module trong chương trình, luồng hoạt động giữa các module, các chức năng của ứng dụng.
- Chương 7: *Kết luận và Hướng phát triển*: Nêu ra các kết quả đạt được của khóa luận, các hạn chế và hướng phát triển.

Chương 2

Tín hiệu âm thanh, tiếng nói. Thư viện PyAudio

Nội dung chương 2 sẽ giới thiệu tổng quan về âm thanh và tiếng nói, cách âm thanh được lưu trữ trên máy tính, các ứng dụng của âm thanh và tiếng nói. Chương 2 cũng sẽ giới thiệu về chức năng, cách cài đặt, cách sử dụng cũng như các ưu nhược điểm của thư viện PyAudio.

2.1 Tổng quan

2.1.1 Tổng quan về âm thanh

Trong vật lý, âm thanh được định nghĩa là các giao động cơ học lan truyền thông qua các phương tiện truyền dẫn như: không khí, nước, chất rắn,... Các giao động cơ học đó còn được gọi là sóng âm. Sóng âm được tạo ra do có sự biến đổi về áp suất theo thời gian. Vận tốc lan truyền trong không khí của sóng âm vào khoảng 343.2 m/s.

Đối với con người, âm thanh là những giao động có thể được cảm nhận thông qua thính giác. Các giao động khi lan truyền trong không khí sẽ va đập và làm rung màng nhĩ, qua đó não bộ sẽ thu được tín hiệu âm thanh. Con người có thể nghe được âm thanh có tần số từ 16 Hz đến 20 kHz. Âm thanh có tần số cao hơn 20 kHz gọi là siêu âm, âm thanh có tần số thấp hơn 16 Hz gọi là hạ âm.

Cách đơn giản nhất để biểu diễn âm thanh là dưới dạng sóng sin với trục x là thời gian, trục y là áp suất:

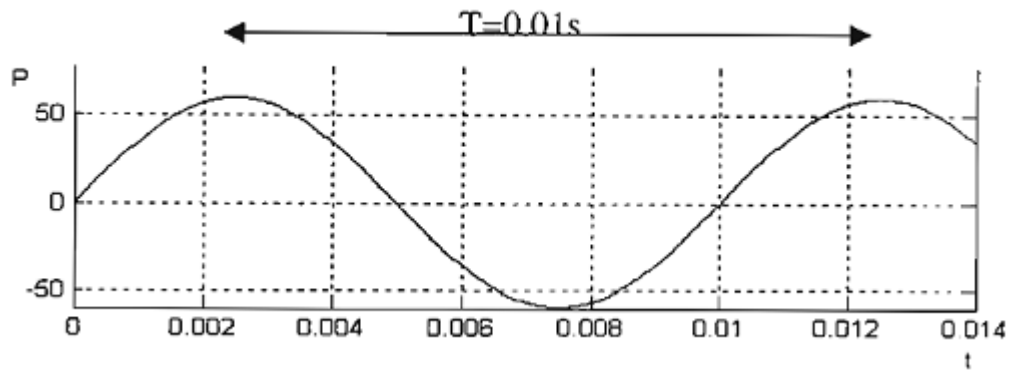
$$P = A \sin(2\pi ft)$$

Trong đó: P là áp suất, đơn vị là decibels (dB) hoặc pascals

A là biên độ của sóng, đơn vị là decibels (dB)

t là thời gian, đơn vị là giây (s)

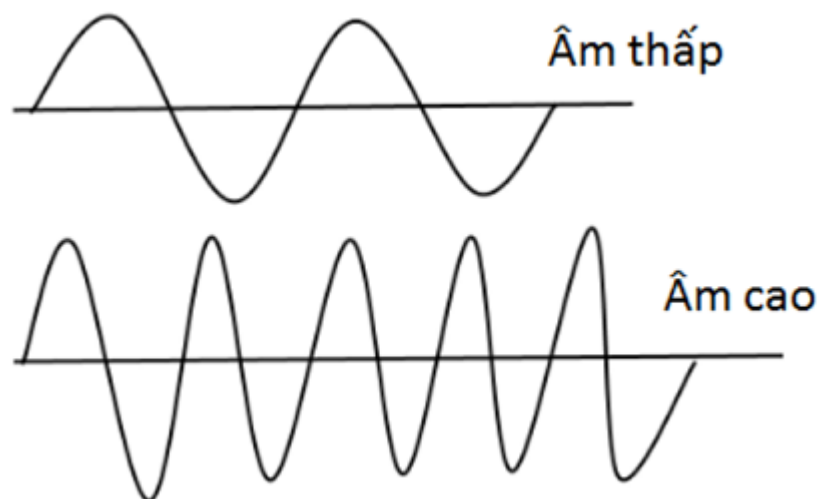
f là tần số, đơn vị là hertz (Hz)

Hình 2.1: Sóng sin có biên độ 60 dB, tần số 100 Hz

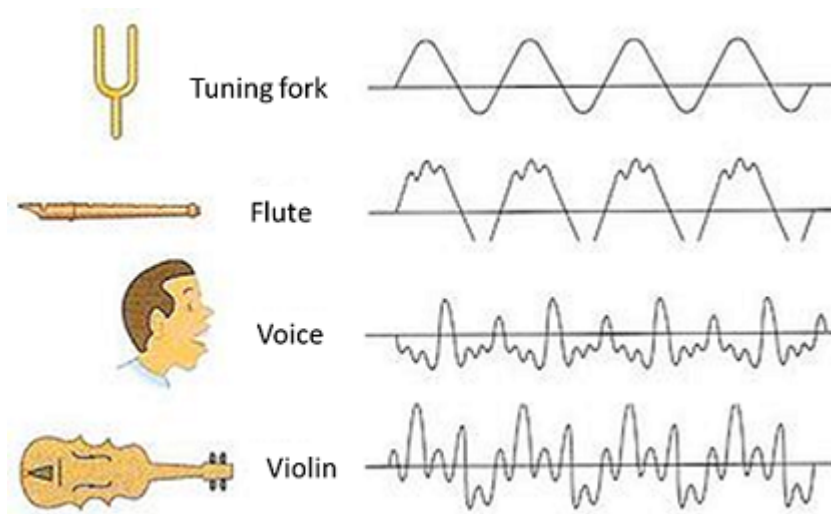
Âm thanh có một số đặc trưng cơ bản như: độ cao, độ mạnh, độ dài và âm sắc.

- **Độ cao (Pitch):** âm thanh luôn có một độ cao nhất định. Độ cao của âm thanh phụ thuộc vào tần số của sóng âm. Tần số càng lớn thì âm thanh càng cao, tần số càng bé thì âm thanh càng trầm.

Hình 2.2: Minh họa độ cao (Pitch) của âm

- **Độ mạnh** (Intensity): hay còn gọi là độ to của âm thanh. Độ mạnh của âm thanh phụ thuộc vào biên độ sóng âm. Biên độ càng lớn thì cường độ âm càng mạnh, biên độ càng bé thì cường độ âm càng yếu.
- **Độ dài** (Duration): là thời gian kéo dài của sóng âm.
- **Âm sắc** (Timbre): âm sắc là một đặc trưng sinh lý của âm, giúp phân biệt âm thanh do các nguồn khác nhau phát ra. Âm sắc liên quan mật thiết với đồ thị giao động âm.

Hình 2.3: Minh họa âm sắc (Timbre) của âm

2.1.2 Tổng quan về tiếng nói

Trong tự nhiên, âm thanh bao gồm nhiều loại được tạo ra từ nhiều nguồn khác nhau:

- **Âm nhạc:** âm thanh được phát ra từ các nhạc cụ.
- **Tiếng kêu:** được phát ra từ các loại động vật. Ví dụ: cá heo (1-164 kHz).
- **Tiếng động:** âm thanh phát ra từ sự va chạm giữa hai vật.
- **Tiếng ồn:** là những âm thanh không mong muốn.
- **Tiếng nói:** là những âm thanh được phát ra từ miệng con người

Ta có thể phân loại tiếng nói dựa theo thanh:

- **Âm hữu thanh:** là âm khi phát ra có sự dao động của đôi dây thanh quản.
- **Âm vô thanh:** phát ra khi đôi dây thanh quản không dao động. Thí dụ phần cuối của phát âm English, chữ sh cho ra âm sát.

Hoặc theo âm:

- **Nguyên âm:** là âm phát ra có thể kéo dài. Tất cả nguyên âm đều là âm hữu thanh, nghĩa là tuần hoàn và khá ổn định trong một đoạn thời gian vài chục ms.
- **Phụ âm:** là âm chỉ phát ra một nhát, không kéo dài được. Có phụ âm hữu thanh và phụ âm vô thanh.

Tiếng nói đóng vai trò quan trọng trong hoạt động giao tiếp giữa con người, nó là phương tiện giao tiếp nhanh, tiện lợi và phổ biến nhất.

2.2 Lưu trữ âm thanh trong máy tính

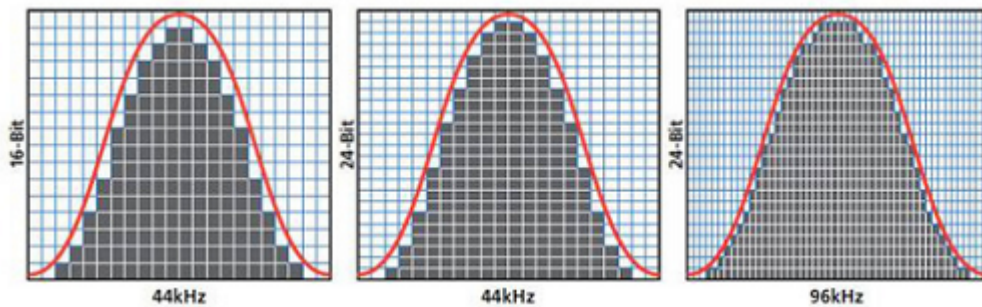
Tất cả âm thanh mà chúng ta nghe được trong tự nhiên đều tồn tại dưới dạng sóng âm, là các sóng cơ học tuần hoàn liên tục analog. Trong khi đó, máy tính xử lý và lưu trữ thông tin dưới dạng các xung điện tử rời rạc digital. Vì vậy, để có thể lưu trữ và xử lý tín hiệu âm thanh trên máy tính, ta phải mô phỏng sóng âm bằng những mẫu rời rạc. Việc mô phỏng được đặc trưng bởi các thông số:

- **Mẫu (Sample) là gì:** là đơn vị âm thanh nhỏ nhất được lưu trong máy tính. Để có các xung điện tử rời rạc, ta cần lấy mẫu nhiều lần từ tín hiệu analog. Mỗi mẫu là giá trị biên độ của sóng âm tại thời điểm lấy mẫu.
- **Tần số lấy mẫu (Sample Rate):** là số lần lấy mẫu trên một giây, đơn vị là Hz. Tần số lấy mẫu càng cao, tín hiệu số thu được càng chính xác.
- **Độ dày bit (BitDepth):** để lưu lại dưới dạng số, mỗi mẫu được biểu diễn bằng một lượng bit dữ liệu nhất định gọi là BitDepth. BitDepth càng lớn âm thanh càng sắc nét, trung thực.

- **Kênh (Chanel):** Bằng thuật toán, tín hiệu số có thể được chia thành nhiều kênh để khi nghe bằng hệ thống âm thanh vòm sẽ tạo ra cảm giác thật nhất.

Một trong những phương pháp chuyển đổi tín hiệu analog sang digital phổ biến nhất hiện nay là Pulse-Code Modulation (PCM). Kỹ thuật PCM bao gồm 3 bước:

- **Lấy mẫu (Sampling):** quá trình rời rạc hoá tín hiệu analog đầu vào theo tần số lấy mẫu f . Ví dụ $f = 44100$ Hz, ta sẽ lấy mẫu 44100 lần trong một giây.

Hình 2.4: Hình minh họa tín hiệu analog được lấy mẫu theo nhiều tần số khác nhau

- **Lượng tử hóa (Quantization):** tín hiệu analog sau khi được lấy mẫu thì mỗi mẫu có thể có vô số các giá trị. Thay vì sử dụng giá trị mẫu chính xác, giá trị mẫu được thay bằng giá trị gần nhất trong M giá trị cho phép. Các giá trị lượng tử được gọi là các mức lượng tử, nếu các mức lượng tử cách đều nhau gọi là lượng tử đều, ngược lại gọi là lượng tử không đều. Số mức lượng tử M phụ thuộc vào số khả năng mà BitDepth có thể biểu diễn.
- **Mã hóa (Encoding):** Là quá trình biến đổi giá trị các mẫu sau khi lượng tử thành các từ mã dài n bit (n là BitDepth).

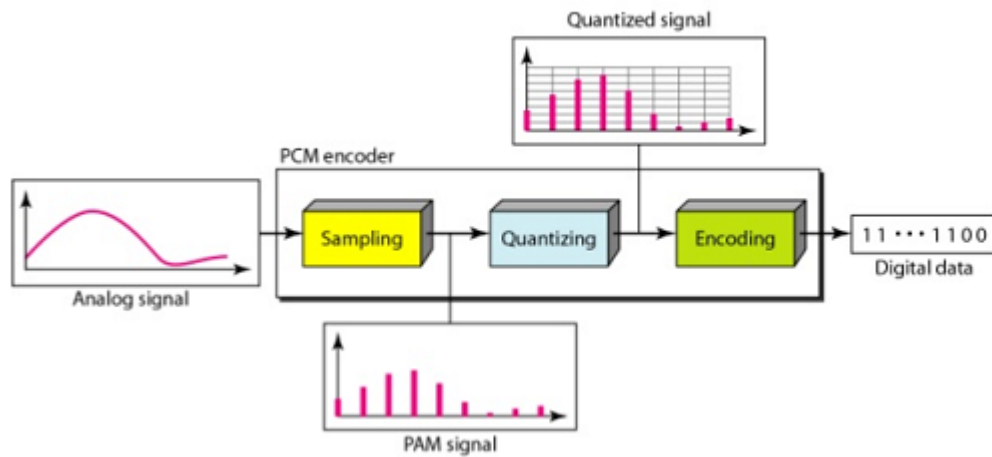
PCM cùng với những biến thể của nó là nền tảng cho âm thanh số. PCM sẽ hình thành một dạng sóng, sóng này ít nhiều có thể được chạy ngay bởi một bộ xử lý tín hiệu số. Trong khi hầu hết các định dạng khác khi thao tác với âm thanh thì cần thông qua các thuật toán điều khiển nên phải giải mã chúng khi sử dụng.

2.2.1 Lưu trữ không nén (uncompressed)

Các tín hiệu số thu được thông qua PCM sẽ được lưu trữ nguyên bản, không qua bất kỳ phương pháp nén hay sửa đổi.

Hình 2.5: Hình minh họa quá trình lượng tử hóa

Hình 2.6: Sơ đồ khối mô phỏng phương pháp PCM

- **Ưu điểm:** khi lưu trữ dưới dạng không nén, tín hiệu âm thanh có thể được chạy ngay bởi một bộ xử lý tín hiệu số mà không cần thông qua các thuật toán giải mã.
- **Khuyết điểm:** kích thước tập tin âm thanh sẽ rất lớn làm hao phí không gian lưu trữ và băng thông đường truyền.

Các định dạng âm thanh tiêu biểu cho phương pháp lưu trữ không nén là: WAV, AIFF,...

2.2.2 Lưu trữ nén

Các tín hiệu số thu được thông qua PCM sẽ được nén thông qua các thuật toán khác nhau.

- **Ưu điểm:** kích thước tập tin âm thanh nhỏ. Tiết kiệm không gian lưu trữ và băng thông đường truyền.
- **Khuyết điểm:** chất lượng âm thanh có thể bị giảm sút tùy vào thuật toán nén. Tập tin âm thanh muốn thao tác được phải thông qua quá trình giải mã

Nén không mất mát (Lossless compression)

Các tín hiệu âm thanh gốc sẽ được nén mà không mất dữ liệu và đảm bảo chất lượng ban đầu sau khi giải nén.

Để làm được điều này, cần nhờ đến nhiều thuật toán nén khác nhau. Tuy nhiên, ý tưởng chung của các thuật toán đều là tìm ra quy luật lặp của dữ liệu, sau đó tìm 1 cách hiển thị khác tối ưu hơn, tốn ít dữ liệu hơn. Ví dụ thay vì lưu chuỗi "aaaa bbb ccccc" ta sẽ chuyển thành chuỗi "a4 b3 c6" ít tốn dữ liệu hơn.

Tập tin âm thanh được nén bằng phương pháp này sẽ có tỉ lệ nén không cao, vào khoảng 1/2 đến 1/3 dung lượng âm thanh gốc.

Tiêu biểu cho phương pháp nén không mất mát là các định dạng âm thanh: FLAC, ALAC, APE,...

Nén có mất mát (Lossy compression)

Các tín hiệu âm thanh khi được nén sẽ bị loại bỏ đi các thành phần không quan trọng nhằm giảm tối đa kích thước lưu trữ. Mỗi thuật toán nén sẽ có những tiêu chí khác nhau để chọn lựa các thành phần âm thanh sẽ bị bỏ. Ví dụ, ngưỡng nghe của tai người là những âm thanh có tần số từ 14 Hz đến 20 kHz, như vậy thuật toán sẽ bỏ bớt đi các âm thanh có tần số nằm ngoài khoảng đó.

Bên cạnh đó, khi giải mã tập tin âm thanh bị nén, các thuật toán sẽ tạo ra các âm thanh giả nhằm lấp vào các phần đã bị bỏ bớt đi. Hệ quả của việc này là bạn thường nghe các âm thanh méo mó. Các tập tin nhạc được nén với tỉ lệ càng cao thì sự méo

tiếng càng nhiều. Bạn sẽ rất dễ dàng nhận ra sự khác biệt khi nghe hai tập tin nhạc gốc và nhạc nén bị mất mát dữ liệu.

Tập tin âm thanh được nén bằng phương pháp này sẽ có tỉ lệ nén rất cao, lên đến 1/10 dung lượng âm thanh gốc.

Tiêu biểu cho phương pháp nén không mất mát là các định dạng âm thanh: MP3, AAC, WMA,...

2.3 Ứng dụng

Hiện nay âm thanh, tiếng nói đã được nghiên cứu và ứng dụng rộng rãi trong nhiều lĩnh vực của cuộc sống như: truyền thông, âm nhạc, chế tạo sonar,...

Trong luận văn này, tiếng nói giữ vai trò quan trọng là phương tiện tương tác chính giữa người dùng và ứng dụng. Người dùng sử dụng tiếng nói để ra lệnh cho ứng dụng, và ứng dụng sử dụng tiếng nói để phản hồi kết quả cho người dùng.

2.4 Thư viện PyAudio

2.4.1 Tổng quan

PyAudio là thư viện mã nguồn mở hỗ trợ người dùng thao tác với âm thanh trên máy tính một cách dễ dàng. PyAudio được viết bằng Python dựa trên thư viện PortAudio. PyAudio có khả năng hoạt động và cài đặt dễ dàng trên đa nền tảng: Windows, Mac OS, và Linux. Tính tới tháng 06/2017 phiên bản mới nhất của PyAudio là 0.2.11

2.4.2 Chức năng

PyAudio cũng cấp tính năng giúp người dùng dễ dàng thu và phát âm thanh từ dữ liệu thô dưới dạng từng sample. PyAudio có thể hoạt động ở chế độ đồng bộ (Synchronous) hoặc không đồng bộ (Asynchronous).

2.4.3 Cài đặt

- **Windows:** `python -m pip install pyaudio`

- **Mac OS:** brew install portaudio pip install pyaudio
- **Linux:** pip install pyaudio
- **Build từ source:** <https://people.csail.mit.edu/hubert/git/pyaudio.git>

2.4.4 Cách sử dụng

```

"""PyAudio Example: Play a wave file."""
import pyaudio
import wave
import sys
CHUNK = 1024

if len(sys.argv) < 2:
    print("Plays a wave file.\n\nUsage: %s filename.wav" % sys.argv[0])
    sys.exit(-1)

wf = wave.open(sys.argv[1], 'rb')
# instantiate PyAudio (1)
p = pyaudio.PyAudio()
# open stream (2)
stream = p.open(format=p.get_format_from_width(wf.getsampwidth()),
                 channels=wf.getnchannels(),
                 rate=wf.getframerate(),
                 output=True)
# read data
data = wf.readframes(CHUNK)

# play stream (3)
while len(data) > 0:
    stream.write(data)
    data = wf.readframes(CHUNK)

# stop stream (4)
stream.stop_stream()

```

```
stream.close()
# close PyAudio (5)
p.terminate()
```

Đoạn code trên minh họa cách sử dụng thư viện PyAudio để phát âm thanh từ một file WAV. Chúng tôi sẽ dùng nó để hướng dẫn cách sử dụng đơn giản thư viện PyAudio

- Để sử dụng thư viện PyAudio, trước hết cần khởi tạo PyAudio bằng cách sử dụng câu lệnh `textbfpyaudio.PyAudio()` (1). Câu lệnh này sẽ khởi tạo thư viện PortAudio bên dưới.
- Để có thể thu âm hoặc phát audio, ta mở các stream tương ứng bằng câu lệnh **`pyaudio.PyAudio.open()`** (2). Input stream để thu âm, output stream để phát audio. Một số tham số cần chú ý trong câu lệnh này:
 - **format**: là định dạng được sử dụng khi encoding. Định dạng này phụ thuộc vào số lượng bit dùng để mã hóa một mẫu (BitDepth).
 - **channels**: số lượng kênh của tập tin âm thanh cần phát hoặc số lượng kênh của âm thanh cần thu âm.
 - **rate**: là tần số lấy mẫu (Sample Rate)
 - **output**: giá trị này bằng **true** thì đây là stream output dùng để phát âm thanh.
 - **input**: giá trị này bằng **true** thì đây là stream input dùng để thu âm thanh.
- Khi cần phát âm thanh, ta ghi dữ liệu âm thanh lên output stream bằng hàm **`pyaudio.Stream.write()`**. Khi cần thu âm thanh, ta đọc dữ liệu âm thanh thu được từ input stream thông qua hàm **`pyaudio.Stream.read()`** (3). Đoạn code minh họa đang chạy ở chế độ blocking, nên các hàm **`pyaudio.Stream.write()`** và **`pyaudio.Stream.read()`** sẽ block chương trình đến khi chúng thực hiện việc đọc/ghi xong.
- Để tạm dừng đọc/ghi âm thanh ta dùng hàm **`pyaudio.Stream.stop_stream()`**. Để kết thúc stream ta dùng hàm **`pyaudio.Stream.close()`** (4).

- Cuối cùng để giải phóng PortAudio ta dùng hàm **pyaudio.PyAudio.terminate()** (5).

2.4.5 Các ưu, khuyết điểm

- **Ưu điểm:** thư viện cài đặt đơn giản, hỗ trợ chạy trên nhiều hệ điều hành.
- **Nhược điểm:** thư viện hỗ trợ ít tính năng. Không hỗ trợ thu âm đồng thời từ nhiều micro.

2.4.6 Ứng dụng

Trong luận văn này, thư viện PyAudio đảm nhận vai trò thu âm giọng nói của người dùng. Cung cấp thông tin cho các thành phần khác của hệ thống xử lý.

Chương 3

Speech to text

Nội dung chương 3 sẽ giới thiệu tổng quan về bài toán Speech to Text, mô hình hoạt động, các ứng dụng của Speech to Text, các vấn đề cần giải quyết của module Speech to Text trong một hệ thống trợ lý ảo và cách giải quyết các vấn đề đó. Chương 3 cũng sẽ giới thiệu về chức năng, cách cài đặt, cách sử dụng cũng như các ưu nhược điểm của các thư viện pocketsphinx và Google Speech to Text.

3.1 Tổng quan

3.2 Mô hình hoạt động

3.3 Ứng dụng

3.4 Các vấn đề cần giải quyết

Speech to Text luôn đóng vai trò là một trong những phần quan trọng nhất trong một ứng dụng trợ lý ảo. Trong một hệ thống trợ lý ảo điển hình, sẽ có hai vấn đề lớn về speech recognition: dò tìm keyword và chuyển đổi lệnh của người dùng thành văn bản.

3.4.1 Dò tìm keyword

Mỗi hệ thống trợ lý ảo sẽ được xác định trước một keyword, keyword này sẽ được dùng để kích hoạt trợ lý ảo. Mỗi khi người dùng gọi keyword này, ứng dụng sẽ chuyển sang trạng thái thu âm để ghi nhận lệnh từ phía người dùng. Keyword này thường là một từ hoặc cụm từ ngắn, dễ phát âm và dễ nhận biết, và thường chứa tên của ứng dụng, ví dụ như của Google Assistant là "OK Google", của Siri là "Hey Siri",...

Yêu cầu

Thứ nhất, chức năng dò tìm keyword của hệ thống phải hoạt động liên tục trong suốt quá trình ứng dụng chạy, do hệ thống phải có phản ứng ngay lập tức khi người dùng gọi keyword. Nếu chức năng này bị gián đoạn, hệ thống sẽ dễ bỏ lỡ mất keyword. Do đó, phần nhận biết tiếng nói trong chức năng này nên hoạt động offline, để tránh những gián đoạn trên đường mạng.

Thứ hai, tốc độ nhận biết keyword phải rất nhanh. Hệ thống sẽ liên tục thu âm từ microphone thành các frame âm thanh để xử lý liên tục trong thời gian thực, và phải liên tục kiểm tra các đoạn âm thanh liên tiếp nhau xem có chứa keyword hay không. Khi phát hiện ra một đoạn âm thanh thu được có chứa keyword, hệ thống phải ngay lập tức phản hồi lại cho người dùng và chuyển sang trạng thái thu âm lệnh của người dùng. Nếu tốc độ nhận biết keyword chậm, việc chuyển trạng thái sang thu âm sẽ bị trễ, và lệnh của người dùng khi thu vào có thể sẽ không đầy đủ, dẫn tới phản hồi sai.

Thứ ba, độ chính xác của việc nhận biết keyword phải đạt mức tương đối cao. Do từ khóa được chọn là một từ dễ đọc và dễ nhận biết nên độ chính xác của chức năng này không cần phải quá cao. Ngoài ra việc đặt ngưỡng nhận biết ở mức không quá cao sẽ làm hạn chế tối đa số lượng false negatives (trường hợp người dùng gọi keyword nhưng ứng dụng không nhận ra). Tuy nhiên điều đó sẽ làm gia tăng số lượng false positives (trường hợp người dùng không gọi keyword nhưng ứng dụng lại nhận ra), do đó cần phải tìm giải pháp để giảm số lượng false positives này.

Giải pháp

Trong hệ thống này, chúng tôi sẽ sử dụng thư viện pocketsphinx để cài đặt chức năng phát hiện keyword. Đây là một thư viện speech recognition có khả năng hoạt

động offline, tốc độ xử lý nhanh, tuy nhiên độ lỗi của thư viện này là lớn hơn so với một vài thư viện khác.

Ngoài ra, ngay khi pocketsphinx nhận ra được keyword trong một đoạn âm thanh, hệ thống sẽ gửi đoạn âm thanh đó vào thư viện Google Speech to Text để kiểm tra lại một lần nữa. Hai bước kiểm tra qua hai model khác nhau sẽ giúp hệ thống hạn chế được số lượng false positives.

3.4.2 Chuyển đổi lệnh người dùng thành văn bản

Sau khi phát hiện ra keyword, hệ thống sẽ được kích hoạt và bắt đầu thu âm lệnh của người dùng. Sau khi người dùng nói xong, hệ thống sẽ phải chuyển lệnh của người dùng sang dạng văn bản để có thể xử lý và hiểu được lệnh đó.

Yêu cầu

Phần chức năng chuyển đổi câu lệnh của người dùng thành văn bản chỉ bắt đầu hoạt động khi người dùng muốn ra lệnh, tức là sau khi người dùng gọi keyword, còn những khoảng thời gian khác, chức năng này sẽ nằm ở trạng thái chờ. Việc thu âm lệnh người dùng chỉ ngừng lại khi người dùng ngừng ra lệnh. Nếu hệ thống ngừng thu âm quá sớm, lệnh của người dùng thu vào sẽ bị thiếu và không chính xác. Nếu hệ thống ngừng thu âm quá muộn sẽ tạo ra độ trễ lớn từ lúc người dùng ra lệnh đến lúc ứng dụng phản hồi, và có thể tạp âm sau khi người dùng nói xong sẽ lọt vào phần speech recognition khiến kết quả nhận biết bị sai lệch.

Ngoài ra, độ chính xác của việc chuyển lệnh của người dùng về văn bản phải đạt mức rất cao, để đảm bảo hệ thống có thể hiểu đúng được ý định của người dùng.

Giải pháp

Trong hệ thống trợ lý ảo này, module chuyển đổi lệnh người dùng thành văn bản được cài đặt sử dụng thư viện Google Speech to Text. Đây là công cụ nhận biết tiếng nói của Google được đánh giá rất cao về độ chính xác, nhờ đó hệ thống sẽ đảm bảo hiểu đúng được hầu hết các lệnh của người dùng.

Để việc thu âm có thể ngừng đúng lúc, trong hệ thống sẽ có một giá trị thời gian T và một ngưỡng cường độ D . Khi âm thanh thu được từ microphone có cường độ

nằm dưới mức D trong một khoảng thời gian T liên tục thì hệ thống sẽ xem như người dùng đã kết thúc việc ra lệnh và dừng trạng thái thu âm để bắt đầu xử lý đoạn âm thanh đã thu được.

3.5 Thư viện pocketsphinx

3.5.1 Tổng quan

Pocketsphinx là một thư viện speech recognition mã nguồn mở được phát triển bởi Viện Công nghệ Ngôn Ngữ, thuộc trường Đại học Carnegie Mellon (Mỹ). Pocketsphinx là phiên bản tối ưu của CMU Sphinx-II, cũng là một hệ thống nhận dạng tiếng nói khá nổi tiếng của ĐH Carnegie Mellon. Nhóm nghiên cứu này đã tối ưu hóa pocketsphinx rất nhiều về bộ nhớ và thuật toán, nhằm có thể tạo ra một thư viện nhận dạng tiếng nói liên tục có khả năng đưa vào các thiết bị cầm tay.

Pocketsphinx được đánh giá cao nhờ vào khả năng hoạt động offline và tốc độ xử lý khá nhanh. Ngoài ra, pocketsphinx có khả năng xử lý real-time liên tục trên stream âm thanh (thay vì phải hoàn tất việc thu âm và xử lý trên file âm thanh thu được).

3.5.2 Cách cài đặt

3.5.3 Cách sử dụng

các thông số của thư viện

3.5.4 Ưu, nhược điểm

- **Ưu điểm:** Hỗ trợ xử lý offline, xử lý real-time liên tục, hỗ trợ chức năng dò tìm keyword.
- **Nhược điểm:** Độ chính xác khá kém. Độ lỗi word error rate khi thử nghiệm của pocketsphinx lên đến 13.95%[?].

3.5.5 Ứng dụng

Trong hệ thống trợ lý ảo của khóa luận này, pocketsphinx sẽ được sử dụng trong module WakeUp. Pocketsphinx sẽ giúp phát hiện ra khi người dùng gọi wake-up word, qua đó kích hoạt hệ thống.

3.6 Thư viện Google Speech To Text

3.6.1 Tổng quan

3.6.2 Chức năng

3.6.3 Cách cài đặt

3.6.4 Cách sử dụng

Các thông số của thư viện

3.6.5 Ưu, nhược điểm

Ưu: độ chính xác cao

Nhược: yêu cầu internet, phải gửi toàn bộ file âm thanh 1 lúc, không stream được

3.6.6 Ứng dụng

Module TTS, giúp chuyển lệnh người dùng thành văn bản.

Chương 4

Text To Speech

4.1 Tổng quan

4.2 Mô hình hoạt động

4.3 Ứng dụng

4.4 Google Text To Speech

4.4.1 Tổng quan

4.4.2 Chức năng

4.4.3 Cách cài đặt

4.4.4 Cách sử dụng

4.4.5 Ưu, nhược điểm

4.4.6 Ứng dụng

4.5 iSpeech

4.5.1 Tổng quan

4.5.2 Chức năng

4.5.3 Cách cài đặt

4.5.4 Cách sử dụng

Chương 5

Intent Classification

5.1 Tổng quan

5.2 Mô hình hoạt động

5.3 Ứng dụng

5.4 Thư viện Rasa NLU

5.4.1 Tổng quan

5.4.2 Chức năng

5.4.3 Mô hình hoạt động

5.4.4 Cách cài đặt

5.4.5 Cách sử dụng

5.4.6 Chuẩn bị dữ liệu

5.4.7 Đánh giá model

5.4.8 Ứng dụng

Chương 6

Ứng dụng Alexa

6.1 Tổng quan

6.2 Mô hình hoạt động

6.2.1 Các module chính

Microphone

Chức năng: Các vấn đề và cách giải quyết:

Recorder

Wakeup

Text To Speech

Speech to Text

Intent Classification

Intent Processor

6.2.2 Luồng hoạt động giữa các module

6.3 Các chức năng chính

Thông báo giờ

Chức năng chi tiết: Cách thức hoạt động:

Thông báo thời tiết

Phát nhạc

Giao tiếp cơ bản

Trả lời câu hỏi Wh-question

Chương 7

Kết Luận và Hướng Phát Triển

7.1 Kết quả đạt được

7.1.1 Về mặt lý thuyết

7.1.2 Về mặt thực nghiệm

7.2 Hướng phát triển

Phụ Lục: Các Công Trình Đã Công Bố

Hội nghị quốc tế:

- **K. Tran** and B. Le, “Demystifying Sparse Rectified Auto-Encoders,” in *Proceedings of the Fourth Symposium on Information and Communication Technology*, ser. SoICT’13. New York, NY, USA: ACM, 2013, pp. 101–107. [Online]. Available: <http://doi.acm.org/10.1145/2542050.2542065>